

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ АНТУАНА ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Овдійчук Лілія

*кандидатка педагогічних наук, доцент, завідувачка і професорка кафедри
української мови та літератури
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Доцовський Олег

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти історико-
філологічного факультету Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Творчість Антуана де Сент-Екзюпері увійшла до золотого фонду світової літератури. Дослідники життя і творчості А. де Сент-Екзюпері (К. Кейт, М. Міжо, В. Танах, М. Фока, Т. Фресс) довели, що творчий спадок письменника звернений до знакових питань людського буття, цінностей та взаємостосунків, які є апіорі важливими для будь-якого покоління, а істини, утверджені письменником, є загальнолюдськими і вічними. Саме цей факт забезпечив вивчення творів письменника у закладах освіти. Актуальність творів Сент-Екзюпері у контексті сучасної літературної освіти зумовлена кількома ключовими принципами, серед яких універсальність філософських істин творів, формування гуманістичних цінностей, розвиток емоційного інтелекту та емпатії.

У закладах освіти різних рівнів: загальної середньої та вищої відповідної галузі знань Освіта А4 зі спеціальності: А4.01 Середня освіта. Українська мова і література та А4 Середня освіта. Мова і зарубіжна література (англійська), галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» зі спеціальності В11 – життя і творчість класика французької літератури є предметом вивчення.

У модельній навчальній програмі для 7-го класу [2] у контексті теми «Особиста відповідальність» рекомендовано для вивчення філософську казку-притчу «Маленький принц». Це цілком оправдано, оскільки попри філософську глибину, виклад доступний і дозволяє підліткам осмислювати основні проблеми, ідеї твору. Автори програми рекомендують опрацювати алегоричні ситуації й образи, взаємостосунки між людьми, моральні цінності, а також філософський зміст твору. Особливої уваги, на думку авторів програми, заслуговує головний персонаж – Маленький принц та

його ставлення до своєї планети, троянди, лиса, інших героїв, а також риси людей у казкових персонажах твору.

У закладах вищої освіти, які готують майбутніх учителів української та зарубіжної літератури, біографія і творчий спадок А. де Сент-Екзюпері вивчається в межах основного освітнього компонента «Історія зарубіжної літератури ХХ ст.». Зокрема, у Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янчука здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньою програмою «Мова та література» (англійська) та «Українська мова і література» вивчають творчість французького класика на 3 курсі у другому семестрі. У Робочій навчальній програмі «Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ-пол.ХХ ст.» (автор Л. Овдійчук) [3] запропоновано загальний огляд про «Особливості розвитку французької літератури ХХ ст.», у контексті якої вивчається тема «Антуан де Сент-Екзюпері – письменник, льотчик, філософ». Лекційний матеріал уміщено в посібнику Г. Давиденко [1, С.31-40], де представлено біографію та загальну характеристику творчості французького класика. Акцентовано на жанровій своєрідності казки-притчі «Маленький принц» та на особливостях творчого методу Сент-Екзюпері [1, С.310-314].

Відповідно до вимог укладачами програм представлено різні види діяльності з урахуванням вікових особливостей. Семикласникам запропоновано опрацювати текст за допомогою низки методів, прийомів як от: різні види читання, обговорення художнього тексту, виявлення художніх деталей у художньому тексті, комунікація із дотриманням принципів етики спілкування і визнанням права на існування іншої думки, доречне використання цитат із художніх текстів/медіатекстів тощо. [2]

Студенти мають завдання працювати над лекційним матеріалом за проблемним запитанням «Антуан де Сент-Екзюпері – письменник, льотчик, філософ?» Під час підготовки до практичного заняття третьокурсники читають текст казки-притчі, укладають ментальну карту «Жанрова своєрідність казки-притчі Антуана де Сент-Екзюпері «Маленький принц». [1, с.16].

Важливим елементом опрацювання теми, на наш погляд, є інтермедіальний аналіз твору «Маленький принц» та однойменного аніме (2015 р.) режисера Марка Озборна. Здобувачі освіти різних рівнів (в ЗЗСО та ВНЗ) мають завдання переглянути мультиплікаційний фільм удома, а на занятті відбувається обговорення за запитаннями, які уможливають порівняння літературного тексту та аніме.

У 7 класі таке порівняння може відбуватися за такими параметрами: тема, проблематика, образи. Майбутні вчителі української та зарубіжної літератури зіставляють, окрім проблемно-тематичних ознак, образів, ще й

жанр, хронотоп, нарацію, засоби творення. Поглиблюється порівняльна характеристика образів, окрім портретної характеристики героїв, їх вчинків, дій, додається виявлення важливих рис характеру, психологічної умотивованості поведінки, вчинків, аналіз авторського ставлення до персонажа.

Упродовж зіставної роботи над текстом казки-притчі та аніме варто укласти таблицю з відображенням репрезентативних ознак. Таким чином формується висновок про спільне та відмінне у творах мистецтва.

Таке доповнення до традиційного вивчення життя і творчості митця розширює діапазон можливостей для формування ключових та предметних компетентностей здобувачів освіти.

Отже, життя і творчість Антуана де Сент-Екзюпері є предметом вивчення в закладах освіти України відповідно до модельних навчальних програм (ЗЗСО) та робочих навчальних програм (ВНЗ). Різноманітність запропонованих авторами програм методичних підходів до вивчення цієї теми дає підстави для широких інтерпретацій, для творчого поєднання традиційних та інноваційних методів та прийомів, зокрема інтемедіального аналізу літературного тексту. Це дає можливість донести до здобувачів освіти непроминальну цінність спадщини французького класика, формувати у них гуманістичний світогляд, емоційний інтелект, емпатію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури XX століття: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2011. 488 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Davydenko_Halyna/Istoriia_zarubizhnoi_literatury_KhKh_s_tolittia.pdf?
2. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Турияниці В. Г., Тихоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.). С. 60-61. URL: <https://drive.google.com/file/d/1zcaTqWtDvE3SPiZjvImCq83HXDWKGqTY/view>
3. Робоча навчальна програма_2025. Історія зарубіжної літератури кінця XIX-XXст. (Укладач Овдійчук Л. М.) URL: <https://surl.lj/koqvqx>